

© Troubleyn

hangers hetzelfde ideaal zeggen na te streven: welvaart, welzijn en persoonlijke vrijheid. Maar misschien is die consensus misleidend. Positieve vrijheid betekent dat men beperkingen van negatieve vrijheid accepteert om zoveel mogelijk individuen – én ‘collectieven’, die volgens de verdedigers van de positieve vrijheid wél bestaan – van zoveel mogelijk aspecten van de negatieve vrijheid te laten genieten. Dat is de paradox. Het meningsverschil over die aspecten van negatieve vrijheid die eventueel onderdrukt mogen worden is meer dan een marginale discussie, omdat het hier gaat over wat rechtsfilosofen *the principled limits of law* noemen: kent de mogelijkheid van de wetgever om wetten te maken, over om het even wat, grenzen die niet als zodanig tot de wet zélf behoren? Die vraag stellen liberaal-democraten zich voortdurend, ze beantwoorden ze meestal positief: er zijn grenzen aan de wetgevende ijver, grenzen die eigen zijn aan de idee ‘vrijheid’ zélf.

Omgekeerd doen de sociaal-democraten natuurlijk hetzelfde: dat men positieve vrijheid als beleidsconcept accepteert, impliceert meteen dat men de garanties van de negatieve vrijheid aan beperkingen – die niet door de wet zélf geïnspireerd zijn – onderwerpt. De kwestie is dus: gebeurt de beperking van de (individuele) vrijheid in naam van het collectief – als *principled limit* – of gebeurt de beperking van de (collectieve) vrijheid – (kansen) gelijkheid – in naam van het individu?

In een kwestie als ‘vrijheid van meningsuiting’ is dit relatief eenvoudig: enkel materiële schade kan volgens de ‘libertairen’ deze vrijheid begrenzen, maar voor hen heeft iedereen het recht om anderen te beledigen, te beschimpen of anderszins verbaal aan te vallen. Zelfs links-liberalen als Ronald Dworkin verdedigen om die reden het recht op *hate speech*: woorden zijn woorden, fysieke aanvallen zijn van een andere orde. Maar is een racistische uitlating zonder meer een ‘uitspraak’? Kan

het geen handeling zijn met, eventueel, sterke psychische letsels tot gevolg? Het *harm principle* – de wet mag enkel verbieden wat schade kan veroorzaken: dé toetssteen voor libertairen – is in dat geval minder neutraal dan het lijkt. Is mogelijke schade aan anderen het enige motief voor wetgevend ingrijpen? Of mag een overheid ook zelfbeschadiging bestrijden? Ooit protesteerden automobilistenverenigingen tegen de gordelplicht, omdat de staat niemand tegen zichzelf moet beschermen.

Nog een stap verder is het ‘moreel activisme’ van de overheid, dat eigenlijk geen *principled limits* aanvaardt: situaties kunnen, ethisch gezien, wetgevend ingrijpen noodzakelijk maken, omdat ze per definitie onvoorspelbaar zijn en het dus niet mogelijk maken bij voorbaat de afweging tussen positieve en negatieve vrijheid te maken. Wie kon ooit vermoeden dat sommigen zich vermomden als pedofielen, op zoek naar virtuele minderjarigen in *Second Life*? Dat moet je toch kunnen verbieden.